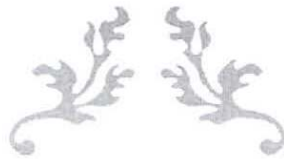

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

فرقه‌های تشیع

Shiite Sects

مقطع دکتری تخصصی

گروه علوم حوزوی

پیشنهادی دانشگاه غیردولتی - غیرانتفاعی ادیان و مذاهب

بیت

نام رشته: فرقه‌های تشیع
عنوان گرایش: -
گروه: علوم حوزوی
دوره تحصیلی: دکتری تخصصی
کار گروه تخصصی: فلسفه و حکمت متعالیه
نوع مصوبه: بازنگری
پیشنهادی: دانشگاه غیرانتفاعی - غیر دولتی ادیان و مذاهب
تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۶/۰۲

برنامه درسی بازنگری شده دوره دکتری تخصصی رشته فرقه‌های تشیع، در جلسه شماره ۱۵ تاریخ ۱۴۰۰/۰۶/۰۲ گروه علوم حوزوی به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب این برنامه درسی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه حوزوی پذیرفته می‌شوند، قابل اجرا است.

ماده دو - این برنامه درسی، جایگزین برنامه درسی رشته فرقه‌های تشیع مصوب جلسه ۸۶۰ تاریخ ۱۳۹۴/۰۲/۱۹ شورای عالی برنامه‌ریزی می‌شود.

ماده سه - این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول‌های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه علوم حوزوی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می‌شود.

ماده چهارم - این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ به مدت ۵ سال قابل اجراست و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمد رضا آهنچیان
دبیر کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

دانشگاه ادیان و مذاهب

برنامه درسی رشته

فرقه‌های تشیع

SHIITE SECTS

مقطع دکتری

تهیه‌کنندگان:

دکتر محسن نام

دکتر امیر منتظرالنام

دکتر ...
سید حسین رئیس السادات

عضو هیات علمی دانشگاه ... ادیان و مذاهب

عضو هیات علمی دانشگاه ... ادیان و مذاهب

عضو هیات علمی دانشگاه ... ادیان و مذاهب
بیرجند

طرح بازنگری ... بهرمدی

جدول تغییرات

ردیف	در برنامه قبلی	در برنامه بازنگری شده
۱.	تاریخ و عقاید زیدیه (جبرانی) تاریخ و عقاید اسماعیلیه (جبرانی)	تاریخ و عقاید زیدیه و اسماعیلیه (جبرانی)
۲.	مفهوم، پیدایش و انشعابات اولیه شیعه (جبرانی)	مفهوم و پیدایش تشیع (جبرانی)
۳.	کلام تطبیقی فرق شیعه (اصلی)	کلام تطبیقی فرق شیعی (جبرانی)
۴.	-	جامعه‌شناسی تاریخی تشیع اثنی عشری (جبرانی)
۵.	-	تعامل شیعیان اثنی عشری با پیروان دیگر فرق در دوره معاصر (جبرانی)
۶.	تاریخ امامیه (دولت‌ها و قیام‌ها) (اختیاری)	تاریخ شیعه (دولت‌ها و قیام‌ها) (تخصصی)
۷.	روش تحقیق پیشرفته (اختیاری)	حذف
۸.	جریان‌شناسی اصحاب ائمه (اختیاری)	جریان‌شناسی اصحاب ائمه (تخصصی)
۹.	فرقه‌های دگراندیش در بستر تشیع و مناسبات آنها با امامیه (اختیاری)	فرقه‌های دگراندیش در بستر تشیع و مناسبات آنها با امامیه (تخصصی)
۱۰.	بررسی مقایسه‌ای نظریات و تجربیات سیاسی فرق تشیع (اختیاری)	بررسی مقایسه‌ای نظریات و تجربیات سیاسی فرق تشیع (تخصصی)
۱۱.	-	جریانات و تحولات فکری معاصر در فرق شیعه (تخصصی)
۱۲.	-	اندیشه و گونه‌شناسی مهدویت در فرق شیعه (تخصصی)
۱۳.	-	مناسبات فرق تشیع و دیگر مذاهب اسلامی (تخصصی)

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

شناخت کل مبتنی بر شناخت اجزاء آن است. تاریخ اسلام را بدون مطالعه و درک فرقه‌ها و جریان‌های مهم و تأثیرگذار آن نمی‌توان به خوبی شناخت. بررسی وضعیت فرقه‌های گوناگون اسلامی به‌ویژه شیعه، یکی از مسائل مهم در تاریخ اسلام است. نضج‌گیری نحله‌ها و فرقه‌های گوناگون در تاریخ اسلام، معلول فرایند عوامل گوناگونی چون گسترش جهان اسلام، ورود باورهای مذاهب و ادیان دیگر، ترجمه آثار فلسفی یونان و درگیری‌ها، جناح‌بندی‌ها و بلوک‌بندی قدرت است. واقفیه، غلات، زیدیه و اسماعیلیه مهم‌ترین این فرقه‌ها به شمار می‌آیند.

ب) مشخصات کلی، تعریف و اهداف

دوره دکتری در رشته فرق تشیع یک دوره کامل آموزشی مطابق با ضوابط و مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری است که به موضوع فرق مذاهب شیعه یعنی مذاهب امامیه، زیدیه، اسماعیلیه، کسانیه، واقفیه، غلات، شیخیه، اهل حق، نصیری و علویان می‌پردازد.

مهم‌ترین اهداف این دوره عبارت است از:

- ۱) پرورش و آموزش دانشوران و محققان صاحب‌نظر در ابعاد مختلف فرق و مذاهب شیعه؛
- ۲) تأمین کادر علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور در زمینه فرق و مذاهب شیعه؛
- ۳) پی‌ریزی زمینه تأسیس رشته‌های تخصصی فرق و مذاهب شیعه در مقطع دکتری؛
- ۴) تربیت نیروی انسانی آگاه به فرق و مذاهب شیعه در جهت برقراری ارتباط و گفت‌وگو با اندیشمندان و پیروان آنها
- ۵) تربیت نیروی انسانی آگاه به فرق و مذاهب شیعه به منظور حضور در مراکز و سازمان‌های فرهنگی، علمی و تبلیغی داخل و خارج کشور.
- ۶) فراهم ساختن امکانات علمی و پژوهشی برای طراحی و اجرای پروژه‌های پژوهشی کلان و خرد در زمینه‌های گوناگون، از جمله تصحیح کتب، مقالات، شناسایی و احیای موارث نقلی در حوزه فرق تشیع و برگزاری سمینارها و کنفرانس‌های علمی

و کارگاه‌های پژوهشی در حوزه فرق تشیع

ب) ضرورت و اهمیت

دین از شریف‌ترین موضوعاتی است که اندیشه بشری در طول تاریخ بدان پرداخته و هیچ‌گاه ساحت زندگی بشر از دغدغه دین و لوازم آن خالی نبوده است. تنوع گرایش‌های دینی ابناء بشر و گوناگونی آداب و شعائر و نسک دینی حیرت‌انگیز و تماشایی است.

شناخت علمی، حق‌طلبانه و آزاداندیشانه و در عین حال همدلانه و نقادانه دیگر مذاهب، هم ما را با گستره دین و تأثیر و نفوذ آن در زندگی بشر آشنا می‌کند و هم ابزارهای مقابله با معنویت‌گریزی و ایمان‌ستیزی را که آفت دوران ماست، در اختیار می‌نهد و راهی برای همکاری همه متألهان در دفع و رفع الحاد فراهم می‌آورد.

از منظری دیگر شناخت سایر مذاهب به غنای معرفت ما از مذهب خودمان مدد می‌رساند. از این راه می‌توانیم نقاط قوت و ضعف فرهنگی مذهبی خودمان را بهتر بشناسیم، به آسیب‌شناسی ایمان‌مان دست یابیم و مذهب خود را در آینه تحولات دیگر مذاهب ببینیم و در تصفیه و تهذیب دستاوردهای مذهبی خودمان بکوشیم.

دکتری تخصصی فرقه‌های تشیع / ۵

با این همه برکات که بر چنین مطالعاتی مترتب می‌شود تا کنون در کشور ما فعالیت جامع و سازمان‌یافته‌ای برای شناخت عمیق فرق تشیع صورت نگرفته است و مراکز حوزوی و دانشگاهی گذرا به آن پرداخته‌اند. از این رو دانشگاه ادیان و مذاهب با هدف برآوردن این نیاز اساسی به تأسیس رشته دانشگاهی فرق تشیع در مقطع دکتری اقدام کرده است.

ت) تعداد و نوع واحدهای درسی

جدول (۱) - توزیع واحدها

نوع دروس	تعداد واحد
دروس جبرانی	۶
دروس تخصصی	۱۸
رساله	۱۸
جمع	۳۶

ث) مهارت، توانمندی و شایستگی دانش‌آموختگان

مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه	دروس مرتبط
تربیت و تأمین پژوهشگر و محقق در زمینه مسائل و موضوعات تشیع؛	مفهوم و پیدایش تشیع
تربیت نیروی متخصص جهت شناساندن فرق و گرایش‌های مختلف شیعی؛	بررسی مقایسه‌ای معارف و علوم دینی در فرق شیعه
دفاع از هویت و حیاتی و عقلانی اسلام و تشیع در مقابل باورهای خرافی و فرق انحرافی؛	فرقه‌های دگراندیش در بستر تشیع و مناسبات آنها با امامیه
مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های عمومی	دروس مرتبط
پرورش و آموزش دانشوران و محققان صاحب‌نظر در ابعاد مختلف فرق و مذاهب شیعه	تعامل شیعیان اثنی‌عشری با پیروان دیگر فرق
تربیت نیروی انسانی آگاه به فرق و مذاهب شیعه در جهت برقراری ارتباط و گفت‌وگو با اندیشمندان و پیروان آنها	روش‌شناسی، مأخذشناسی و مطالعات استشرافی فرق تشیع
مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه	دروس مرتبط
تربیت و تأمین پژوهشگر و محقق در زمینه مسائل و موضوعات تشیع؛	آموزه‌های شیعه با رویکرد شبهه‌شناسی

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره

شرکت در این رشته منوط به داشتن مدرک فوق لیسانس و یا سطح ۳ حوزه علمیه است. شرایط عمومی پذیرش تابع مقررات و مصوبات آموزش عالی و شرایط اختصاصی در چارچوب مقررات آموزش عالی، تابع سیاست‌های دانشگاه یا مؤسسه برگزار کننده است.

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس جبرانی

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد ساعات		نوع واحد			تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	نظری	عملی	نظری - عملی	عملی	نظری			
	۳۲				*	۲	تاریخ و عقاید زیدیه و اسماعیلیه	۱.
	۳۲				*	۲	تعامل شیعیان اثنی عشری با پیروان دیگر فرق	۲.
	۳۲				*	۲	جامعه شناسی تاریخی تشیع اثنی عشری	۳.
	۳۲				*	۲	کلام امامیه (آموزه‌ها)	۴.
	۳۲				*	۲	روش شناسی، مأخذ شناسی و مطالعات استشرافی فرق تشیع	۵.
	۳۲				*	۲	کلام مقایسه‌ای فرق شیعی	۶.
	۳۲				*	۲	مفهوم و پیدایش تشیع	۷.

جدول (۳) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد ساعات		نوع واحد			تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	نظری	عملی	نظری - عملی	عملی	نظری			
	۳۲				*	۲	بررسی مقایسه‌ای معارف و علوم دینی در فرق شیعه	۱.
	۳۲				*	۲	بررسی تطبیقی منابع تفکر در فرق شیعه	۲.
	۳۲				*	۲	جریانات و تحولات فکری معاصر در فرق شیعه	۳.
	۳۲				*	۲	اندیشه و گونه‌شناسی مهدویت در فرق شیعه	۴.
	۳۲				*	۲	مناسبات فرق تشیع و دیگر مذاهب اسلامی	۵.
	۳۲				*	۲	تاریخ دولت‌ها و قیام‌های شیعی	۶.
	۳۲				*	۲	جریان شناسی اصحاب ائمه	۷.
	۳۲				*	۲	فرقه‌های دگراندیش در بستر تشیع و مناسبات آنها با امامیه	۸.
	۳۲				*	۲	بررسی مقایسه‌ای نظریات و تجربیات سیاسی فرق تشیع	۹.

فصل سوم

ویژگی‌های دروس

عنوان درس به فارسی:		تاریخ و عقاید زیدیه و اسماعیلیه	
عنوان درس به انگلیسی:		Zaydi and Ismaili history and beliefs	
نوع درس و واحد			
نظری ✓	جبرانی ✓		
دروس پیش نیاز:			
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی و تبیین تاریخ پیدایش و عقاید و مبانی فکری اسماعیلیه و زیدیه

(ب)

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. بررسی قیام زید بن علی، یحیی بن زید، نفس زکیه، شهید فخر و دیگر قیام‌های شیعی
۲. علویان طبرستان، اداره و زیدیان یمن
۳. بررسی مبانی فکری و عقاید زیدیه
۴. اسماعیلیه خالصه و مبارکیه و اختلافات آنها
۵. قرامطه در کوفه و بحرین
۶. عیدالله المهدی و تأسیس حکومت فاطمیان
۷. نزاریان و طیبیان
۸. بررسی مبانی فکری و عقاید اسماعیلیه
۹. آقاخانیه و بهره‌ها در عصر حاضر

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. تاریخ و عقاید اسماعیلیه فرهاد دفتری
۲. تاریخ و عقاید زیدیه، مهدی فرمانیان و سید علی موسوی نژاد
۳. اسماعیلیه در تاریخ، هاجسن
۴. تاریخ و عقاید زیدیه، مصطفی سلطانی
۵. امامت از دیدگاه زیدیه، سید علی موسوی نژاد
۶. تاریخ و عقاید اسماعیلیه، مهدی فرمانیان

عنوان درس به فارسی: تعامل شیعیان اثنی عشری با پیروان دیگر فرق		عنوان درس به انگلیسی: The interaction of the Twelver Shiites with other followers is different	
نوع درس و واحد		دروس پیش نیاز:	
نظری ✓	جبرانی ✓	دروس هم نیاز:	
		۲	تعداد واحد:
		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تحلیلی هم‌گرایی و واگرایی امامیه با پیروان دیگر فرق و مذاهب اسلامی

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

کلیات: مفهوم شناسی (هم‌گرایی، واگرایی، فرقه، مذهب)

مروری بر مبانی و پیشینه تعامل شیعیان اثنی عشری با دیگران

تعامل امامیه با فرق شیعی غیر امامی (فکری، اجتماعی و سیاسی)

تعامل امامیه با فرق و مذاهب غیر شیعی (فکری، اجتماعی و سیاسی)

مذاهب فقهی (حنفی، شافعی، مالکی و...)

تعامل امامیه با جریان‌های تصوف، غلات، بهائیت، شیخیه، عرفانهای کاذب و... (فکری، اجتماعی و سیاسی)

تعامل امامیه با ادیان (فکری، اجتماعی، سیاسی)

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

تعامل شیعیان / امامیه با دیگر مسلمانان در سه قرن اول هجری، سیدعبدالله حسینی

تعامل فکری شیعه امامیه با اشاعره در بغداد در دوره آل بویه، محمدرضا بارانی

نقش بزرگان شیعه در تعامل با ادیان دیگر، محمد تقی انصاریان

عنوان درس به فارسی: جامعه‌شناسی تاریخی تشیع اثنی عشری	
عنوان درس به انگلیسی: Historical Sociology of Twelver Shiism	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	✓ جبرانی ✓ نظری
دروس هم‌نیاز:	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

هدف کلی:

شناخت تحلیلی با شیوه‌های بررسی و تحلیل جامعه‌شناختی وضعیت شیعیان اثنی عشری در ادوار گذشته

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

روش‌شناسی جامعه‌شناسی تاریخی

بررسی و تحلیل جامعه‌شناختی درباره مختصات هویتی شیعیان امامی (باورها، ارزش‌ها، شعائر، آداب، رسوم و ...)

جنبش‌ها و قیام‌های شیعیان امامی

فرازها و فرودهای دولت‌های شیعی امامی

فرقه‌ها و گروه‌های شیعی امامی (علل شکل‌گیری، تمایزها، اشتراکات، آثار تاریخی و ...)

نقش نخبگان شیعی امامی در تحولات تاریخی جهان اسلام

پراکندگی‌های جمعیتی شیعیان امامی

سیاست‌ها و روش‌های همزیستی شیعیان امامی با دیگر فرق اسلامی (تقیه، تعامل در عرصه‌های علمی، اجتماعی و ...)

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

کتاب‌شناسی انتقادی جامعه‌شناسی تشیع، جمعی از نویسندگان

جامعه‌شناسی تشیع، سارا شریعتی

رسانه شیعه، محسن مظاهری

عنوان درس به فارسی: کلام امامیه (آموزه‌ها)		عنوان درس به انگلیسی: Imamate Theology (Teachings)
نوع درس و واحد	نظری ✓	جبرانی ✓
دروس پیش نیاز:		
دروس هم‌نیاز:		
تعداد واحد:	۲	
تعداد ساعت:	۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تحلیلی عقاید امامیه در دوران حضور ائمه و غیبت کبری و سیر تطورات آن

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. نبوت و شئون پیامبر (ص)	۲. امامت
۳. نص بر امامت	۹. رحلت یا شهادت امام معصوم
۴. عصمت	۱۰. خمس
۵. علم غیب	۱۱. ولایت تکوینی
۶. رجعت	۱۲. ولایت تشریحی
۷. بداء	۱۳. مهدویت
۸. تقیه	

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	... درصد
آزمون پایان نیم‌سال	... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- مجموع آثار شیخ مفید
- کشف المراد علامه حلی
- گوهر مراد ملا عبدالرزاق لاهیجی

عنوان درس به فارسی: روش‌شناسی، مآخذشناسی و مطالعات استشرافی فرق تشیع		عنوان درس به انگلیسی: Methodology, References and Oriental Studies of the Shiite Sect
نوع درس و واحد	نظری ✓	جبرانی ✓
دروس پیش‌نیاز:		دروس هم‌نیاز:
تعداد واحد: ۲		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تحلیلی و تفصیلی با مهم‌ترین کتاب‌های قدیم و جدید فرقه‌نگاری و تطبیق سرفصل‌های نظری و تئوری روش تحقیق (تنقیح موضوع، فرضیه‌ها، مسأله محوری) با مباحث فرقه‌شناسی و کیفیت تحقیق و پژوهش در متون فرقه‌نگاری و استخراج موضوع از آنها

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مروری بر مباحث تئوری و نظری روش تحقیق
۲. آشنایی با روش تحقیق با نگاه فرقه‌شناسی
۳. آشنایی با مهم‌ترین منابع قدیم فرقه‌نگاری
۴. المقالات والفرق، اشعری
۵. مقالات الاسلامیین، اشعری
۶. فرق الشیعه، نوبختی
۷. اوائل المقالات، شیخ مفید
۸. التنبیه و الرّد، ملطی
۹. الزینه فی کلمات الاسلامیه، ابوحاتم رازی
۱۰. الطوائف فی معرفه النحل والطوائف، سیدبن طاووس
۱۱. الفرق بین الفرق، بغدادی
۱۲. مسائل الامامه، ناشی اکبر

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. approaches to the study of religion. Ed. by peter Connolly
- methodology of the study of religion. Mircea elaiade

۳. اصول البحث، عبدالهادی فضلی
۴. منهج شهرستانی

عنوان درس به فارسی: کلام تطبیقی فرق شیعی		عنوان درس به انگلیسی: Comparative theology of Shiite sects
نوع درس و واحد	نظری ✓	جبرانی ✓
دروس پیش نیاز:		دروس هم نیاز:
تعداد واحد:		۲
تعداد ساعت:		۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تحلیلی مبانی و روش‌های کلامی زیدیه، اسماعیلیه، علویان و امامیه

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مبانی و روش کلامی زیدیه، امامیه، اسماعیلیه و علویان
۲. جهان بینی زیدیه، امامیه، اسماعیلیه و علویان
۳. خاستگاه عقل در جهان بینی زیدیه، امامیه، اسماعیلیه و علویان
۴. توحید از منظر زیدیه، امامیه، اسماعیلیه و علویان
۵. نظریه صفات زیدیه، امامیه، اسماعیلیه و علویان
۶. حسن و قبح از منظر زیدیه، امامیه، اسماعیلیه و علویان
۷. عدل الهی از منظر زیدیه، امامیه، اسماعیلیه و علویان
۸. قضا و قدر از منظر زیدیه، امامیه، اسماعیلیه و علویان
۹. مسئله شر از منظر زیدیه، امامیه، اسماعیلیه و علویان
۱۰. مقایسه تأویل باطن‌گرایی از منظر زیدیه، امامیه، اسماعیلیه و علویان
۱۱. نبوت از دیدگاه زیدیه، امامیه، اسماعیلیه و علویان
۱۲. صفات نبی از منظر زیدیه، امامیه، اسماعیلیه و علویان

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. اثبات النبوات، ابویعقوب سجستانی
۲. الاصلاح، ابوحاتم رازی
۳. تمهید الاصول فی علم الکلام، شیخ طوسی.
۴. راحه العقل، حمید الدین کرمانی
۵. کشف المراد علامه حلی

عنوان درس به فارسی: مفهوم و پیدایش تشیع		عنوان درس به انگلیسی: The concept and origin of Shiism
نوع درس و واحد	نظری ✓	جبرانی ✓
دروس پیش نیاز:		دروس هم نیاز:
تعداد واحد:		۲
تعداد ساعت:		۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تحلیلی با مفهوم تشیع و بررسی نظریه‌ها درباره پیدایش آن

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- مفهوم تشیع
- مبانی دین تشیع
- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عهد حیات پیامبر (ص)
- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عهد امامت امام صادق (ع)
- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در عصر آل بویه
- بررسی دیدگاه قائل به پیدایش تشیع در خلافت امیرالمؤمنین (ع)
- نقد نظریه پیدایش تشیع توسط ایرانیان
- نقد افسانه عبدالله بن سبا

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- الرسول و الشیعه، حسن سعید.
- شیعه در اسلام، سید محمد حسین طباطبایی.

- تشیع در مسیر تاریخ، سید حسین جعفری، ترجمه سید مهدی آیت‌اللهی.
- اصل‌الشیعه و اصولها، کاشف‌الغطاء.
- عبدالله بن سبا، سید مرتضی عسکری.
- خاستگاه تشیع، علی آقانوری

عنوان درس به فارسی: بررسی مقایسه‌ای معارف و علوم دینی در فرق شیعه		عنوان درس به انگلیسی: A comparative study of religious knowledge and sciences in the Shiite sect	
نوع درس و واحد	تخصصی ✓	نظری ✓	
دروس پیش‌نیاز:			
دروس هم‌نیاز:			
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی تطبیقی مباحث کلی علوم قرآنی و حدیثی نزد امامیه، زیدیه و اسماعیلیه

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

مطالعات قرآنی

۱. علوم قرآن و معارف قرآن	۱. تدوین حدیث
۲. وحی و نزول قرآن	۲. تاریخ حدیث
۳. محکم و متشابه	۳. مصطلحات حدیثی
۴. ناسخ و منسوخ	۴. جوامع حدیثی
۵. تفسیر و تأویل	۵. فهم و نقد حدیث
	۶. آسیب‌شناسی حدیث

مطالعات حدیثی

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	... درصد
آزمون پایان نیم‌سال	... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. آسیب‌شناسی جریانهای تفسیری، اسعدی و همکاران
۲. آسیب‌شناسی حدیث، محمدحسن ربانی
۳. البیان فی تفسیر القرآن، خویی

عنوان درس به فارسی: بررسی تطبیقی منابع تفکر در فرق شیعه		عنوان درس به انگلیسی:
نوع درس و واحد	A comparative study of the sources of thought in the Shiite sect	
تخصصی ✓	نظری ✓	دروس پیش نیاز:
		دروس هم‌نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

سنجش میان فرق تشیع و یافتن شباهت‌ها، تفاوت‌ها، کارآمدی‌ها و ناکارآمدی‌ها با رویکردهای کلامی

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. منابع تفکر دینی در امامیه
۲. منابع تفکر دینی در زیدیه
۳. منابع تفکر دینی در اسماعیلیه
۴. مقایسه میان منابع تفکر دینی در امامیه و دیگر فرق شیعه
۵. رویکردهای مختلف به معارف و حقایق دینی در امامیه
۶. رویکردهای مختلف به معارف و حقایق دینی در اسماعیلیه
۷. (شامل عقل‌گرایی، نص‌گرایی، باطن‌گرایی و...، انواع تطورات جهان‌بینی اسماعیلیه شامل دوره پیشا فاطمی، مکتب ایرانی، جهان‌بینی فاطمی‌ها (بر مبنای راحه العقل کرمانی)، تعلیم‌نزاری و جهان‌بینی اخوان الصفاء و تأویل)
۸. رویکردهای مختلف به معارف و حقایق دینی در زیدیه (شامل عقل‌گرایی، سلفی‌گرایی و...، زیدیه و معتزله)
۹. مقایسه رویکردهای مختلف به معارف و حقایق دینی میان امامیه و دیگر فرق شیعه
۱۰. میراث کلامی از فرق شیعه در ردّ و نقض دیگر فرق شیعی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. آثار ابن المرتضی: المنیه والأمل، البحر الزخار، القلائد فی التصحیح العقائد، مجموع کتب و رسائل الامام المرتضی لدلیل الله

۲. آثار حاکم جشمی: تحکیم العقول فی تصحیح العقول
۳. آثار زیدیان سلفی: ایثار الحق علی الخلق، العوالم والقواصم (منسوب به ابن وزیر)؛ تطهیر الاعتقاد من أدران الحاد (از ابن الامیر)؛ نیل الأوطار، البدر الطالع، التحف علی مذهب السلف، فتح القدير از شوکانی؛ و درباره او: الامام الشوکانی رائد عصره و منهج الامام الشوکانی فی العقیده از عبدالله نومسوک.
۴. آثار علی بن ولید از قبیل تاج العقائد، الذخیره فی الحقیقه و دماغ الباطل
۵. آثار فیلسوفان اسماعیلی: المحصول (بخش‌های منقول در دیگر آثار) از نسفی؛ الاصلاح و اعلام النبوه از حاتم رازی؛ الافتخار، النصره والینابیع از ابویعقوب سجستانی؛ راحه العقل، الرياض، الأقوال الذهبیه و... از حمیدالدین کرمانی؛ المجالس المؤیدیه از مؤیدالدین شیرازی؛ وجه دین، جامع الحکمتین، زادالمسافرین و... از ناصر خسرو.

عنوان درس به فارسی: جریانات و تحولات فکری معاصر در فرق شیعه	
عنوان درس به انگلیسی: Currents and developments of contemporary thought in the Shiite sect	نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز:	تخصصی ✓ نظری ✓
دروس هم‌نیاز:	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تحلیلی جریان‌های فکری کلامی شیعه در عصر حاضر (تمایزات، تشابهات، مبانی فکری و بنیانگذاران)

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. ضرورت ریشه‌یابی عوامل و انگیزه‌های پیدایش اختلاف علی‌رغم وحدت نظر در مبانی و اصول
۲. ضرورت توجه به دسته‌بندی‌های گوناگون در مورد جریانات فکری تشیع
۳. لزوم بررسی منافع و مضرات اختلاف در رویکردها
۴. نهاد روحانیت شیعه
۵. گونه‌شناسی روحانیت
۶. حوزه‌های شیعه و سیاست
۷. حوزه‌های شیعه و معرفت دینی
۸. سنت‌گرایی و تجدّدگرایی دینی
۹. سنت‌گرایی دینی
۱۰. روشنفکری دینی
۱۱. روشنفکران لیبرال و غرب‌زده
۱۲. نگاه‌های تفکیکی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. اخباری‌گری، بهشتی
۲. بحثی درباره مرجعیت و روحانیت، شهید مطهری
۳. جریان‌شناسی فرهنگی بعد از انقلاب اسلامی، مصطفی میرسلیم
۴. جریان‌شناسی فکری ایران معاصر، عبدالحسین خسروپناه
۵. جریان‌ها و جنبش‌های مذهبی سیاسی در ایران

عنوان درس به فارسی: اندیشه و گونه‌شناسی مهدویت در فرق تشیع با رویکرد شبهه‌شناسی		عنوان درس به انگلیسی: Thought and typology of Mahdism in Shiite sects	
نوع درس و واحد			
نظری ✓	تخصصی ✓		
		دروس پیش‌نیاز:	
		دروس هم‌نیاز:	
		۲	تعداد واحد:
		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

- شناخت تحلیلی تنوعات و گونه‌گونی باور به مهدویت در فرقه‌های شیعی.
- بررسی جوهره مشترک و اساسی مهدویت در فرقه‌های شیعی.
- بررسی ما به الاختلاف باور به مهدویت در فرقه‌های شیعی.
- نقد و بررسی شبهات موجود پیرامون اندیشه مهدویت.
- بررسی بازخورد سیاسی، اجتماعی باور به مهدویت در هریک از فرق شیعی.
- روشمند کردن مطالعات پیرامون بازنمایی اندیشه منجی موعود در اسلام.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

مباحث تاریخی:

۱. مهدویت در فرقه سبئی و بازشناسی این اندیشه در این فرقه بر فرض وجود تاریخی
۲. تطور باور به مهدویت در فرقه کیسانیه؛
۳. باور به مهدویت در زیدیه
۴. تطور باور به مهدویت در اسماعیلیه
۴. باور به مهدویت در واقفیه
۵. نقد احمد الحسن

مباحث شبهه‌شناسی:

۱. بررسی رویکرد تاریخی‌نگری مستشرقان به فرقه سبئی و کیسانیه و... و پیوند خاستگاه اندیشه مهدویت
۲. نقد و بررسی نصوص مورد استناد کیسانیه در اثبات مهدویت محمد بن حنفیه و ابوهاشم
۳. نقد و بررسی شبهات زیدیه پیرامون اعتقاد شیعیان اثناعشریه به مهدویت (به عنوان نمونه نقد کتاب الاشهاد ابوزید عیسی بن محمد بن احمد (م ۳۲۶ق)، که در نقد امامیه و دیدگاه آن‌ها درباره غیبت نوشته شده است).
۴. نقد و بررسی شبهات ناصر بن عبدالله بن علی قفاری در کتاب «اصول مذهب الشیعه الامامیه الاثنی عشریه عرض و نقد» پیرامون مهدویت
۵. نقد و بررسی شبهه احمد الکاتب پیرامون زنده بودن امام مهدی علیه السلام در تشیع امامی
۶. نقد و بررسی دیدگاه اتان کلبرگ در مقاله «از امامیه تا اثنی عشریه» پیرامون امام مهدی

۷. نقد و بررسی دیدگاه کتاب «عجیب‌ترین دروغ تاریخ» پیرامون زنده بودن امام مهدی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. گونه شناسی منجی موعود در ادیان و مذاهب، علی موحدیان و دیگران
۲. دجال ایصره، علی کورانی
۳. نقد احمد الحسن، علی محمدی هوشیار
۴. اوضاع سیاسی اجتماعی فرهنگی شیعیان در غیبت صغری، حسن حسین‌زاده شانه‌چی
۵. بررسی تطبیقی مهدویت در روایات شیعه و اهل سنت، مهدی اکبرنژاد.

عنوان درس به فارسی: مناسبات فرق تشیع و دیگر مذاهب اسلامی	
نوع درس و واحد	Relations between Shiites and other Islamic religions
عنوان درس به انگلیسی:	
دروس پیش نیاز:	
دروس هم نیاز:	
تعداد واحد:	۲
تعداد ساعت:	۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت و مقایسه تحلیلی هم‌گرایی و واگرایی امامیه با پیروان دیگر فرق و مذاهب اسلامی

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. مفهوم‌شناسی (تقریب، وحدت، هم‌گرایی، فرقه و مذاهب)
۲. معرفی گونه‌شناسی و تقسیمات کلی عوامل شکل‌گیری و ظهور فرق و مذاهب اسلامی (اعم از شیعی و اهل سنت)
۳. بررسی سیره امامان شیعه در تعامل با دیگر مذاهب و مقایسه آن با دیگر صاحبان مکاتب و مذاهب
۴. مبانی و پیشینه تعامل تشیع امامی با دیگران
۵. مناسبات و تعامل متقابل امامیه با دیگر فرق شیعی و دیگر مذاهب و فرق (در عصر حضور و غیبت)
۶. عصر حضور و غیبت با تکیه بر مناسبات عالمان حاکمان (عصر آل بویه، عصر سلجوقیان، عصر ممالیک، عصر عثمانی و صفوی، عصر قاجار و عصر حاضر)
۷. تعامل امامیه با جریان‌های تصوف، غلات، بهائیت، شیخیه و عرفان‌های نوظهور
۸. تعامل شیعه و سلفیه
۹. تعامل و مناسبات امامیه با صاحبان دیگر ادیان توحیدی و غیر توحیدی (مناسبات فکری و اجتماعی و سیاسی)

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	... درصد
آزمون پایان نیم‌سال	... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. ائمه اهل البیت والواحدہ الاسلامیہ، مجموعه مقالات کنفرانس وحدت اسلامی
۲. الامام الصادق والمذاهب الأربعة، محمد ساعدی
۳. امامان شیعه و وحدت اسلامی، دکتر علی آقانوری

۴. تأملی در مسئله وحدت اسلامی از دیروز تا امروز، محمدحسن امیراردوش

۵. الروایات المشتركة بين الشيعة والسنه

عنوان درس به فارسی:		تاریخ دولت‌ها و قیام‌های شیعی	
عنوان درس به انگلیسی:		History of Shiite governments and uprisings	
نوع درس و واحد			
نظری ✓	تخصصی ✓		
دروس پیش‌نیاز:			
دروس هم‌نیاز:			
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تحلیلی قیام‌ها و دولت‌های شیعی و سیر تطورات فکری و تاریخی آنها

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. کیسانیه، قیام مختار، محمدبن حنفیه و دیدگاه اهل بیت
۲. قیام سادات حسنی و دیدگاه اهل بیت نسبت به آنها
۳. دولت عباسیان و دیدگاه اهل بیت نسبت به آن
۴. دولت آل حمدان و رابطه آن با دوازده امامی
۵. دولت آل بویه و نحوه تعامل علمای شیعه با آن
۶. دولت فاطمیان و نحوه مواجهه علمای شیعه با آن
۷. دولت‌های کوچک شیعه در نقاط مختلف جهان اسلام

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. تاریخ تشیع، خضری و همکاران
۲. تاریخ دولت‌های شیعی، به اهتمام رسول جعفریان
۳. ائمه الیمن بالقرن الرابع عشر، محمد بن محمد زبارة
۴. اتعاظ الحنفاء بأخبار الأئمة الفاطمین، مقریزی
۵. قیام‌های شیعی، رضوی و دیگران

عنوان درس به فارسی: جریان شناسی اصحاب ائمه (ع)		عنوان درس به انگلیسی:
نوع درس و واحد		Jurisprudence of the companions of the Imams
تخصصی ✓	نظری ✓	دروس پیش نیاز:
		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تحلیلی جریان های فکری و اختلافات اصحاب ائمه در عصر اهل بیت (ع)

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

یک. دوران امام علی (ع) تا عاشورا

۱. جریان تشیع اعتقادی

۱. ۲. جریان تشیع سیاسی (اواخر دوران عثمان تا پایان امامت امام علی)

۱. ۳. جریان تشیع غالی: سبئه

دو. دوران امام سجاد (ع)

۱. شیعیان اعتقادی (پیروان و اصحاب امام سجاد)

۲. کیسانیه و پیروان محمد بن حنفیه

۳. جریان غلات: غلات کیسانی

سه. عصر صادقین تا غیبت صغری

۱. جریان امامیه اثنی عشریه:

۱. ۱. جریان محدثان

۱. ۲. جریان متکلمان محدث: ۱. جریان زراره و اصحاب وی، هشام بن سالم و مؤمن طاق؛ ۲. هشام بن حکم و اصحاب او؛

۳. جابر بن یزید جعفی و مفضل بن عمر و اصحاب ایشان.

(اشاره به موضوعات اختلافی بین این گروه ها مانند مباحث استطاعت، امامت و مسائل مربوط به آن، معرفت، علم الهی، توحید و نظریات مربوط به آن و...)

۲. جریانهای غالی و اعتدالی و تقصیری در میان اصحاب ائمه

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. رجال کشی

۲. فهرست طوسی

۳. شوشتری محمدتقی، قاموس الرجال

۴. خویی، معجم الرجال الحدیث

۵. مدرسی طباطبایی، مکتب در فرایند تکامل

فرقه‌های دگر اندیش در بستر تشیع و مناسبات آنها با امامیه		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	Dissident sects in the context of Shiism and their relations with the Imams	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ✓	تخصصی ✓	دروس پیش‌نیاز:
		دروس هم‌نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تحلیلی تاریخ، عقاید و مبانی فکری علویان، غلات، اهل حق، متصوفه، شیخیه، بهائیت و مقایسه آن با عقاید امامیه

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. تعریف و خاستگاه علویان
۲. گونه‌شناسی علویان
۳. علویان ترکیه
۴. علویان سوریه
۵. علویان لبنان
۶. آداب و رسوم دینی و مذهبی علویان (مراسم جمع، مراسم سوگ عاشورا)
۷. مراکز و مؤسسات فرهنگی و مذهبی علویان
۸. عقاید علویان (توحید، نبوت، امامت، معاد)
۹. غلو در علویان
۱۰. علویان و احکام شریعت (نماز، روزه، زکات، خمس، حج، جهاد، امر به معروف و نهی از منکر، تولی و تبری)
۱۱. غلات (تعریف غلات، گونه‌شناسی غلات، عقاید و شاخصه‌های فکری، دیدگاه امامیه نسبت به غلات)
۱۲. اهل حق (تعریف، تاریخ پیدایش، عقاید و شاخصه‌های فکری، دیدگاه امامیه نسبت به آنها)

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. استقرار علویان در آناتولی و بالکان، نژاد بیردوغان
۲. اصول عقاید، سید کاظم رشتی
۳. انشعاب در بهائیت، اسماعیل رائین
۴. اهل حق، سعید لطفی
۵. علویان سوریه، نیشابوری

عنوان درس به فارسی:		بررسی مقایسه‌ای نظریات و تجربیات سیاسی فرق تشیع	
عنوان درس به انگلیسی:		A comparative study of the political theories and experiences of the Shiite sect	
دروس پیش‌نیاز:		تخصصی ✓ نظری ✓	
دروس هم‌نیاز:			
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت و نقد و مقایسه تئوری‌ها و اندیشه‌های سیاسی امامیه، زیدیه و اسماعیلیه بر محورهای فلسفه و فقه سیاسی، دیدگاه‌ها، گفتمان‌ها و جریان‌های سیاسی پیرامون مباحث مربوطه به تئوری‌های حکومت و ولایت و دولت و رابطه دولت و مردم و چگونگی پیوند دین و سیاست.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

۱. رابطه دین، حکومت و سکولاریسم و حکومت در اسلام (ضرورت و مشروعیت و...)
۲. شیعه و حکومت
۳. ویژگی‌ها و اوصاف و شئون امامت و رهبری در تشیع (مطالعه مقایسه‌ای)
۴. حقوق متقابل امام و امت در تئوری‌های سیاسی تشیع
۵. ولایت فقیه (پیشینه، ادله، شرایط و منشأ مشروعیت) نقد و بررسی تئوری‌های انتخاب و انتصاب
۶. رابطه رهبری و امامت و مرجعیت مذهبی و امامت و رهبری سیاسی در تشیع (مطالعه مقایسه‌ای)
۷. نقش رخدادهای و قیام‌ها و حکومت‌های مختلف شیعی در شکل‌گیری اندیشه‌های مختلف سیاسی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. الامامه فی الاسلام، اسس و مبادی، عبدالله عبدالمحسن طریقی
۲. حکمت و حکومت، مهدی حائری
۳. دین و سیاست در دوره صفوی، رسول جعفریان
۴. حکومت اسلامی، امام خمینی

